

Petr J. Jílek

SPIRITUALITA

humanitární
pomoci

TRITON

TRITON
Praha / Kroměříž

Petr J. Jílek

SPIRITUALITA HUMANITÁRNÍ POMOCI

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Jílek, Petr J.

Spiritualita humanitární pomoci / Petr J. Jílek. -- Vydání první. --

Praha : Triton, 2016

ISBN 978-80-7553-021-9

27-58 * 2-58(091) * 341.232 * 27-46 * 364-78-027.556 * 27-58-1 * 27-277
* 27-662 * 27-29 * 27-23/-29

- křesťanská spiritualita
- dějiny spirituality
- humanitární pomoc -- křesťanské pojetí
- charitativní činnost -- křesťanské pojetí
- dobrovolnictví -- křesťanské pojetí
- spirituální teologie
- biblická interpretace
- sociální nauka církve
- duchovní literatura
- křesťanská literatura
- monografie

27-5 - Liturgie. Křesťanské umění a symbolika. Duchovní život [5]

Petr J. Jílek

SPIRITUALITA

**humanitární
pomoci**

TRITON

Petr J. Jílek
SPIRITUALITA HUMANITÁRNÍ POMOCI

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

Copyright © Petr J. Jílek, 2016
© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2016
Cover © Renata Brtnická, 2016

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,
Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,
www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7553-021-9

OBSAH

1 Úvod	11
1.1 Svatolazarská spiritualita	13
1.2 Obecně o modlitbě	16
1.3 Obecně o spiritualitě práce	17
1.4 Obecně o spiritualitě času	18
1.5 Zakotvení církve v Nejsvětější Trojici	19
1.6 Shrnutí	23
1.7 Poznámky k později zaznamenané ústní Tóře	25
2 Vidění Boha podle sv. Augustina	28
2.1 Navazující úvahy o proudech milosti	29
2.2 Přítomnost nového vyššího řádu	30
2.3 Nejen matematická podobnost	34
2.4 Dvojitá obec podle sv. Augustina	37
3 Encyklika papeže Benedikta XVI. Deus caritas est	42
3.1 Sociální učení církve	43
3.1.1 Špitály	43
3.1.2 Starší papežské encykliky	44
3.2 Rerum novarum	44
3.3 Quadragesimo Anno	45
3.4 Mater et Magistra	46
3.5 Pacem in terris	46
3.6 Populorum Progressio	47
3.7 Octogesima Adventis	47
3.8 Laborem Exercens	47
3.9 Sollicitudo Rei Socialis	48
3.10 Centesimus annus	48
3.11 Deus caritas est	49
3.12 DCE – doporučení pro humanitární pracovníky	49
4 Začátky spirituality	51

5	Podklady pro spiritualitu křesťanské pomoci	54
5.1	Podnětné stanovisko Katechismu katolické církve (KKC) i ke spiritualitě práce	56
5.1.1	<i>Tzv. vědecký světový názor a reminiscence nominalismu</i>	58
5.1.2	<i>Jiné řešení teologů a KKC</i>	60
6	Původní jednoduchá spiritualita	64
6.1	Modlitby	64
6.1.1	<i>Modlitba bl. Matky Terezy</i>	65
6.1.2	<i>Modlitba františkánská</i>	66
6.1.3	<i>Modlitba kardinála Newmanna (nyní již blahoslaveného)</i>	66
6.1.4	<i>Mluví bl. Matka Tereza</i>	66
6.1.5	<i>Tradovaná slova sv. Františka</i>	68
6.2	O nutnosti pomoci potřebným se na mnoha místech zmiňuje Starý zákon i Nový zákon. Možno uvést následující části	68
6.2.1	<i>Starý zákon</i>	68
6.2.2	<i>Nový zákon</i>	71
6.3	Současná spiritualita	75
6.3.1	<i>Naše spiritualita a Panna Maria</i>	77
6.3.2	<i>Panna Maria v Koránu</i>	79
7	Různost kultur	81
7.1	Starověké kultury	81
7.2	Jednoosobový Bůh a logika	82
7.3	Bůh v Koránu	85
7.4	Představy o Mesiáši	86
7.5	Slovo a Panna Maria	87
7.6	Působení Ducha svatého v dějinách spásy	91
8	Naše cesta	96
8.1	V milosti Boží je cesta	96
8.2	Problém v našem nepochopení skutkové pasivity některých spiritualit	96
8.3	Záslužnost lidských činů	100
8.4	Malé tajemství	102
9	Vlastní spiritualita	104
9.1	Ctnosti	109

9.2	Přístup k moudrosti	110
9.3	Chápání lásky	110
9.4	Inspirace v dokonalosti andělů	111
9.5	Naše skutky	114
9.6	Milosrdný Samaritán	115
9.7	Cesta i s chybami, ale s modlitbou	116
10	Vyšší pojetí času a všeobecného řádu	118
10.1	Hippokratova etika	120
10.2	Porovnání židovské tradice s křesťanským řešením	121
10.3	Ovlivnění našeho času pokáním	123
10.4	Nový (vyvolený) čas	126
10.5	Problémy se slovem Logos	130
10.6	Křesťanské osvobození od zákona k Boží svobodě, ale ke vzájemnému soucítění	133
10.7	Pohanské a novodobé problémy s časem	136
11	Problém známého jsoucna	137
11.1	Boží prostředí	140
11.2	Problémy s genetikou	147
11.3	Kybernetika po více než šedesáti letech	149
12	Vývoj tvorstva	151
13	Mravní zákon	156
14	Lidské schopnosti	157
14.1	Asymetrie vnímání	157
15	Evangelijní ctnosti	160
16	Možnost složitější osobní spirituality	163
16.1	Jakási řehole pro sekulární život podle sv. Jana Křtitele	164
16.2	Žebřík podle sv. Jana Klimaxe	165
16.3	První stupeň, který patří do tzv. asketické oblasti a je očištný	165
16.4	Další, tj. druhou etapou je cesta osvětná	172
16.5	Třetím stupněm je sjednocení, tj. spojení s Kristem	173
16.6	Další je již mystika	176

16.7	Františkánská spiritualita sv. Bonaventury	178
16.8	Pokus o spiritualitu podle inspirace KKC	183
	16.8.1 <i>Chrám</i>	184
	16.8.2 <i>Liturgie</i>	185
	16.8.3 <i>Modlitby</i>	187
	16.8.4 <i>Možnost návazné spirituality</i>	189
16.9	Východo-křesťanská spiritualita	192
16.10	Jednotné působení Boží milosti podle inspirace sv. Augustina	196
17	P. S.	199
18	Podklady a prameny	201
19	Poznámky	203
20	Přílohy	206
	20.1 Podle františkánské literatury	206
	20.2 Vyznání Quicumque, jinak také Atanášovo	207
	20.3 IKONY a geometrická znázornění logických principů	209
	Poznámky	211
	O autorovi	220

ÚVOD

Úvod se zpravidla píše jako poslední, ale někdy se tak dokonce píše i detektivky. Prakticky se jedná o určitý pokus krátkého shrnutí s možným návrhem jednoduchého řešení.

Mým původním záměrem bylo připomenutí a záchrana již zapomínané jednoduché spirituality společenství, které za komunistů masově posílalo balíky s humanitární pomocí do misí. Postupně jsem se snažil doplnit nutné návaznosti a zkušenosti. Jedná se zejména o to, že taková pomoc se má líbit Bohu. Možno připomenout i Ábela a Kaina. (Pastýř Kain byl starší a v překladu to překvapeně znamená Boží dar.) Oba sice obětovali Bohu, ale víme, jak to nakonec dopadlo.

Obsah mé práce se postupně rozrůstal, a tak je spíše záznamem mého hledání. Samozřejmě jsem se pokoušel využívat zkušeností našich předchůdců. Jak odborníci říkají; jsme sice trpaslíci, ale na ramenou předchozích obrů, a tak někde vidíme o kousek dále. Z těchto důvodů se toto sepsání nepřibližuje k nějakému receptu, jak jednoznačně postupovat. Nakonec nás Písmo informuje, že Božích úradků (nebo cest) je **více než (zrnek) písku na poušti (srov. Ž 139,17-18)**. Také by se dalo říci, že nekonečné možnosti Boží mnohosti jsou zrcadlovým obrazem naší neurčitosti. Předpokládám, že čtenář si z těchto informací sám vybere to, co mu bude nejlépe vyhovovat, ale i jeho nesouhlas nebo výhrady mohou mu být inspirací k doplnění a vyhledání dalších informací.

Ve 4. století v Evropě již přestávalo pronásledování křesťanů. Křesťanství hrdinské, ale jednoduché, se postupně upřesňovalo. Nehrozilo již nebezpečí, a tak docházelo k určitému zvládnutí, kterému se někteří snažili čelit vlastním řešením, spíše již zasvěceným způsobem

života. Objevují se křesťanská společenství, kde někteří byli i se svými sloužícími. Jednotlivci odcházeli na poušť, ale někteří si dokonce vybrali za svou poustevnu i několikapatrový vysoký sloup. Poustevníci se věnovali stále modlitbě a v přísnějších společenstvích se postupně osekávalo světské zaměření mnichů. Elegantnější je však představa, že naše zakotvení v Bohu a modlitbách je před Boží tváří, kde teprve dostáváme svou pravou podobu. Někteří tuto myšlenku ještě dále stále rozvádějí. Podle vysvětlení papeže Benedikta XVI. pak: *Každý nalézá své dobro, když přijme plán, který s ním má Bůh. V tomto plánu nachází svou pravdu a přijetím takového plánu se stává svobodným.* Věrnost Bohu je pak totožná s hájením vlastních zásad a naše bezzásadovost, nebo dokonce zbabělost, by vlastně omezovala naši svobodu.

Teologové mají představu o trojí existenci jsoucna, a to vně naší osoby, v naší mysli a v Bohu. Podle pana Einsteina víme, že **pozorovaný svět není absolutní, ale má vztahovost.** Naše vnímání je dle našich znalostí kvantové fyziky vždy ovlivněno pozorovatelem. Přiblížením k Bohu pak lépe vnímáme okolní svět i sebe. Inspirativní je i podobně chápaná spiritualita času, kdy naše přítomnost je vertikálně zakotvena v nekonečném Kristu, který je nám i vzorem. Záleží pak na schopnosti našeho srdce přijímat jeho darování i zadávání. Rovněž také děkovat Bohu za Jeho trpělivost i práci s námi, což vytváří **naš osobní horizontální čas.** Možno se rovněž inspirovat Breviářem (Liturgie mezidobí, Nejsvětějšího Srdce Ježíšova): *Ach, můj nejsladší Ježíši, – dárce života mého, – kterýžto plyne v hojnosti – ze studně srdce tvého.* (Bůh oživuje naši duši a ta následně dokonce i naše tělo. V USA to nyní dokládají statistické výzkumy – viz kniha „Bůh se vrací“, John Micklethwait, Adam Wooldridge, vydal Stanislav Juhaňák – Triton, ISBN 978-80-7387-696-8.)

Na západě poušť neměli, a tak později irští mniši volili široké moře a vzdálené ostrovy. Někteří již nebojovali se zlými duchy na poušti, ale ve společnosti. Mezi nimi vynikal známý sv. Martin, který může být pro mnohé stále velice inspirativní. Asi tak dovedl velmi dobře zúročit svou nedobrovolnou účast v armádě.

Křesťanství se tak začalo dělit na dvě organizační formy, a to všeobecnou a mnišskou. Ta obecná má farnosti, děkanáty, vikariáty,

biskupství atd. Řády mají své samostatné organizace, které se ještě dělí na ženské a mužské a vesměs podléhají papeži. Třetí cesta byla vždy poněkud problematičtější, i když se čas od času vyskytovaly snahy zobecnit požadavky, které by měly platit pro všechny křesťany. Původně se jednalo zejména o kajícíky s odvoláním na text Písma: „*Neste břemena jedni druhých*“ (Gal 6,2). S velkým zpožděním se pak objevují III. řády pro laiky.

Řeholní řády mají zpravidla charisma z doby svého vzniku. Obrana proti ariánství vyvolala představu Krista vševládného (tj. *Pantokrator*). Teprve později se sv. Františkovi podařilo určité zlidovění, a to i včetně známých jeslíček. Řeholní řády jsou proto velmi rozdílné. Ve starších byla základem zejména bázeň před vznešeným Hospodinem a cesta bdělosti. Benediktini již měli heslo: **modli se a pracuj**. Jejich spiritualita byla radostí z tvůrčí práce, vzájemného požehnání, denního rytmu chválení Pána prací a modlitbou a dbali na správnou míru i přiměřenost ve sjednocení s Bohem. Z tohoto hlediska byla nadměrnost asketických snah považována nejen za nepřiměřenou, ale dokonce i za vybočenou (srov. *Spiritualita stvoření*, Anselm Grün – Alois Seüferling).

1.1 Svatolazarská spiritualita

Kromě mé vazby na déletrvající sousedství minoritského kostela sv. Jakuba v Praze, a tak i na spiritualitu sv. Maxmiliána Kolbeho, je moje zakotvení ve svatolazarském řádu. Směrodatná je pro mne zejména tato spiritualita. Svatolazarský řád se staral o malomocné ve Svaté zemi již v polovině prvního tisíciletí. Během křížových výprav byli takto postižení přeraženi pod jurisdikci tohoto řádu. Z hygienických důvodů byly špitály pro malomocné vždy až za branami města, a to po směru převládajícího větru. Vzhledem k pomalu postupující chorobě byli pověřováni i bojovými úkoly, a tak se tento řád tak stal rytířským. Vzhledem k neblahé perspektivě své choroby vynikali mimořádnou statečností.

V tomto období se lepra rozšířila po celé Evropě. Po porážkách ve Svaté zemi založili v Evropě spoustu špitálů a dali tak jméno lazarům

i lazaretům. V Praze po jejich špitálu zbyla jen Lazarská ulice. Objekt časem zvaný *Curia leprosororum, ecclesia S. Lazari inter lepros* (1) je zmiňován již roku 1234 (2), kdy se uvádí, že od neznámého času měl ve špitálním kostele sv. Lazara duchovní službu zderazský klášter Strážců Božího hrobu.

Základní spiritualitou bylo sebeobětování trpícím údům Krista, tj. těm nejubožejším – „*Budeš milovat Pána Boha svého celým svým srdcem a bližního svého jako sebe samého ...*“. **Jedná se o objevování Krista v milosrdenství k trpícím údům jeho mystického těla. Závazkem je služba nemocným, malým a poníženým.** Je zajímavé, že podobně to bylo i u františkánů. Rovněž sv. František na počátku svého obrácení pečoval právě o malomocné, a podle jeho vlastních slov – *hořké se mu stalo sladkým.*

Duchovním protektorem sjednoceného svatolazarského řádu je v době tohoto sepsání Jeho Blaženost Řehoř III. (Gregorius III.), který je řecko-katolickým patriarchou Antiochie a celého Východu, Alexandrie a Jeruzaléma. V rámci jeho péče o duchovní růst svěřeného řádu má na tuto činnost jasný křesťanský pohled. Ten se poněkud liší od západního teologického myšlení, které např. u svátostí někdy vnímá spíše jejich právně prováděcí charakter. Můžeme se tak nechat poučit jeho požehnáním k vydanému řádovému Malému oficiu:

Modlitba je základním pokrmem každého křesťana, je to jeho každodenní chléb. Výběr modliteb, žalmů a invokací je promyšlený. Oslovil mne také název poslední části „Modlit se po celý život“. Skutečně není pro členy řádu vždy snadné odříkávat nebo slavit toto předložené oficium. Právě její závěrečný text ukazuje cestu, po které je nutno se ubírat, abychom naplnili učení našeho Pána Ježíše Krista, velkého učitele Boží, lidské, křesťanské a univerzální modlitby Otče náš. Je to modlitba všech dětí této země, neboť je to modlitba k samotnému Otci, našemu Stvořiteli, a k našemu Spasiteli. V této souvislosti bych chtěl uvést dvojí poučení.

– **První je od sv. Basila Velikého:** Říká, že je třeba žít v ovzduší modlitby a spojovat modlitbu s činností a činnost s modlitbou (to je heslo „*ora et labora*“ řádu sv. Benedikta, žáka sv. Basila). To znamená, že **celý život musí být neustálou modlitbou** (Kázání o duchovním boji, 3).

- **Druhé poučení je od Origena:** „Modli se vždy; ten, kdo spojuje modlitbu s povinnou prací a povinnou práci s modlitbou, dodržuje příkázání modlit se neustále. Tak je život spravedlivého a zbožného člověka velkou modlitbou. A to, co modlitbou nazýváme, k tomu patří“ (De oratione. 12).

To vše je zaměřeno na posvěcení času. Modlitbou neurčitý čas člověka (chronos) vstupuje do času Boha (kairos) a náš život je tak proniknut životem Boha živého a životodárného. To je ostatně cílem lidových prostředků ustavičné modlitby – růžence na západě a Ježíšovy modlitby na východě.

Díky tedy za Malé officium. Končím invokací často opakovanou při našich východních liturgických obřadech: „Pamatujte na naši Paní, přesvatou, neposkvrněnou, nade vše požehnanou, slavnou Matku Boží a všechny svaté, svěřme sebe samé, svěřme se navzájem, svěřme celý svůj život Kristu, našemu Bohu.“

Toto poučení pak končí svým apoštolským požehnáním (Damašek, 15. října 2009).

Při porovnání se současnou západní teologií, která je často příliš rozkošatělá a rovněž i s překombinovanými pomocnými konstrukcemi, si můžeme **připomenout i papeže Lva Velikého**. Ten konstantinopolskému hierarchovi napsal v roce 449 skvělý dogmatický list. Byla to tehdy velká změna, kdy západ nově učil východ. Tehdy se řecké knihy překládaly do latiny, ale nikoliv naopak. V tomto listě Eutychův blud nejen odhalil, ale i odsoudil a přiložil nauku o jednotě osoby ve dvou přirozenostech.

Vycházel z Nicejského vyznání kréda a zrození Ježíše Krista. Obě přirozenosti jsou úplně a nesmíšené. Slovo působí jako osoba v božství a od okamžiku vtělení rovněž v lidství. Díkce dopisu je jasná a při své hloubce zdánlivě jednoduchá. Lidské úkony i utrpení patří tak osobě Slova. Naopak člověk pak v Kristu směřuje k Bohu. Tak došlo ke spojení předností alexandrijské i antiochijské christologie, kterému již poněkud předcházel Tertulián (3).

1.2 Obecně o modlitbě

Již ve Starém zákoně se dozvídáme, že **Hospodin má svůj dům modlitby** (podle židovských překladů se modlí v domě své modlitby) (srov. Iz 56,7). **Chrámem je podle Nového zákona však celý Kristus, tj. i se svou církví.** Nemáme však být na sebe domýšliví. Můžeme si připomenout, že mnozí ve svém špatném stavu, případně i v horečném deliriu, nemohou najít slova modlitby, která by se chtěli modlit. Nejsme však jen to, co je na obrazovce naší mysli. Duch svatý je nositelem této vzájemné modlitby, ke které se připojují modlitby křesťanů. Je dáváním i zadáváním křesťanům na spoluúčasti budování nebeského Jeruzaléma.

Z tohoto pohledu možno také trochu rozumět sdělení Nového zákona, že **sv. Jan Křtitel je největší z těch, kteří se narodili z ženy** (srov. Mt 11,11). Také i upozornění, že lidé se musí znovu narodit z vody a Ducha sv. Možno opět připomenout: *Dovedl je až k území své svatyně, na tu horu, kterou utvořila jeho pravice* – viz Ž 78,54.

Osoba po křtu zůstává, ale mění se lidská přirozenost. Následně se stále má zdokonalovat naše osobnost přeprogramováním z původního animálního zaměření na Boží program. Původní asymetrie zrcadlového Božího obrazu (Nejsvětější Trojice) se takto mění postupným začleňováním se do mystického těla Krista s pomocí naší nebeské matky Panny Marie a Ducha sv. To je cesta pro všechny věřící. Liturgické modlitby jsou toho jen součástí. Slovo se stalo tělem, *abychom měli „úcast na Boží přirozenosti“* (srov. 2 Petr 1,4). Vyšší skutečnost včetně začleňování předmětných výdobytků však není světskému oku zcela zjevná. Nicméně se o tuto cestu usilovně snaží jednotlivci i celé skupiny křesťanů.

Vyšší a hlubší formy řeholních spiritualit z hlediska světské činnosti zpravidla představují poněkud pasivnější formu, tj. nikoliv rovnováhu mezi modlitbou a prací. Snaha o dokonalou modlitbu je však velmi tvrdým bojem a možno připomenout i noční zápas praotce Jakuba, ze kterého nevyšel bez svého zranění.

Světsky neaktivní forma zbožnosti je pro obyčejný život laiků mnohdy svůdně lákavá, ale do života v běžné společnosti se pasivita jaksi nehodí. Řády však původně nabízely velmi náročnou křesťanskou

cestu, která byla spíše pro tvrdé muže. Při této příležitosti možno připomenout i našeho Pána, který apoštolům okázale myl nohy, ale Jeho nohy však omyla svými slzami tehdejší polepšená hříšnice. Jeví se tak odlišnost ženské a mužské spirituality, která připomíná i podobný rozdíl techniky zpěvu.

Je zásadou: jak se modlíme, tak i žijeme. Možno připomenout i Katechismus katolické církve (někdy dále jen KKC) 2742: *„Bez přestání se modlete“* (srov. 1 Te 5,17). *„Děkujte stále Bohu Otci za všechno ve jménu našeho Pána, Ježíše Krista“* (Ef 5,20). ... *„Nebylo nám přikázáno stále pracovat, bdít a postit se, kdežto stálá modlitba je pro nás zákonem“* (Evagrius Ponticus, *Capita practica ad Anatolium*, 49: PG 40, 1245C). ... KKC 2745: ... Možno opět zdůraznit: *„Neustále se modlit, kdo svou modlitbu spojuje se skutky a skutky s modlitbou. Jenom tak můžeme pokládat zásadu neustálé modlitby za uskutečnitelnou“* (Origenes: De oratione, 12).

Jde o křesťanský způsob života, kde je rovněž důležité zaměření na pomoc potřebným. Zároveň se však oživuje pokračování sporu mezi Martou a Marií. Je velmi pozoruhodné, že Marta již tehdy dobře věděla, kdo Kristus skutečně je. Ten však po Marii pomoc nechtěl, a tak respektoval jejich odlišnost. Rovněž i my se musíme vyrovnat s touto skutečností. Je pak na každém, aby si našel své místo a tvůrčím způsobem řešil vhodný kompromis a svou spiritualitu. Možno např. jmenovat františkánský kontemplativně aktivní řád, kde se podle tohoto vzoru kdysi dokonce vzájemně střídali. Nejde však o to, že by to bylo půl na půl, ale plně oboje. Zajímavý pohled na tento problém měla bl. Marie Tereza Scilli (1825–1889): *Opouštím Boha v kontemplaci Lazarovy sestry Marie, abych jej našla v pečlivě konaných povinnostech Marty. Bůh miluje to, když se přestaneme těšit v něm, abychom se pro něj namáhali a potom se vrátili a v něm si odpočinuli.*

1.3 Obecně o spiritualitě práce

Dlouho převládala představa o ukončení stvoření s tím, že Kristus měl vše pokažené pouze napravit. Takto inspirovaná křesťanská

spiritualita se spíše snažila jen o jakési dosažení stálé neděle nebeského Jeruzaléma. Také víme, že s fundamentální starozákonní představou o sedmém dni klidu se Kristus neztotožnil a následně měl s tehdejšími židovskými vládci velké problémy. Nelze pominout ani určitou setrvačnost pohanické představy, že na Olympu si bohové v nekonečných radovánkách stále radostně žijí.

Teologové dlouho nerozuměli výroku našeho Pána: *Můj Otec dosud pracuje a já také pracuji*“ (Jan 5,17), nebo podle ekumenického překladu: *Můj otec pracuje bez přestání, proto i já pracuji*. Podle současné představy přišel nejen vše obnovit, ale i dovršit celé stvoření. Podrobně se tím zabývá i KKC. Některé starší řády však staví více na Bohu Tvůrci než Vykupiteli, nehledě již na Posvětiteli a Dověřiteli (dále viz bod 5. 1).

Dokonalým tvorem je teprve pravý Bůh, zrozený v srdci času z Ne-poskvrněné, jako pravý člověk – Ježíš Kristus, který je pro nás (v Duchu svatém) stále inspirující skutečností, přímo druhým Adamem. To však ovlivňuje nejen naše představy o čase. KKC pak podrobně rozvádí některé tyto skutečnosti.

1.4 Obecně o spiritualitě času

Další níže uvedené kapitoly, zejména pak desátá, se podrobně věnují našemu času v Bohu. Možno dodat, že čas, podobně jako další stvoření, má stopu Boží. V zásadě se jedná o účast na působení Ducha svatého, a tím o naši spoluúčast na životě Nejsvětější Trojice, a to v celém Kristu. (Duch sv. spojuje církev v jedno tělo a Kristus je jeho hlavou.) Podle současných západních odborníků se interakce křesťanů s trojjediným Bohem děje v rámci vnitřního života Nejsvětější Trojice. Jinak by podle nich nemohl být Bůh transcendentní. Žalmy také učí, že *Hospodin je naše píseň a radost z něho je naše síla*.

1.5 Zakotvení církve v Nejsvětější Trojici

Ducha sv. v Písmu nazývají odborníci Darem, a tento vnitro-božský dar vyžaduje, aby v Trojici byl někomu darován. K tomu jsou zapotřebí odlišné osoby (Dárce, Obdarovaný a Dar). Bůh Otec je zejména láska, která potřebuje od věčnosti toho druhého. Trojice je tak nezávislá na stvoření. V hypoteticky opačném případě by jedno-osobový Bůh byl závislý na stvoření, a tak by byl jen součástí takové společné množiny.

Obdarovaným je Syn, který vše dostává od Boha Otce, ale samozřejmě kromě nesplozenosti osoby Boha Otce. Ten vše z lásky vrací, a tak je jednak prvním obdarovaným, ale i druhým dárce. (Nutno uvažovat další vztah, a to v Duchu sv. celého Krista, tj. včetně jeho mystického těla – církve.) Duch sv. je v Trojici vzájemným darem Otce i Syna, a tak třetím v tomto zjednodušeně předpokládaném pořadí. Zrcadlové sebedarování Trojice je ke stvoření, a to zejména k člověku. Duch sv. se takto ze třetího místa dostává touto inverzí na první místo. Stvoření v Kristu by s pomocí Ducha sv. mělo participovat na věčném obdarování Boha Otce a Syna Duchem svatým.

Z Písma víme, že nakonec bude Bůh všechno ve všem. Je to nad naše chápání, ale jako podobenství možno zjednodušeně uvést, že celá matematika je v přírodních zákonech a naopak. Podle východních pohanských představ je lidská duše slepencem vlastností a rozpustí se ve vyšší skutečnosti, podobně jako kapka medu v moři. Podle sv. Jana a podle Nového zákona možno s naší omluvou uvažovat o Bohu i z hlediska předmětností, tj. že **Trojice je jedno**, což je nad hranicí našich představ. V našem Bohu je tak spousta míst. V jakési nirváně se nerozplyneme, ale naopak **budeme mít dědický podíl na jeho nekonečných dokonalostech**. Trojici se nic nepřidává a dále stále zůstává dokonale nezávislá. (Níže je uveden určitý pokus o vysvětlení pomocí podobenství o nekonečné množině s nekonečnou mohutností – viz kapitola 2. 3.) My máme Krista nejen následovat, ale přímo se s ním spojovat (obléci se v Krista atd.). **Tuto skutečnost již předjímáme ve mši svaté, kdy se Kristus obětuje Bohu celý, tj. i se svou církví.** (*Z tvé štědrosti jsme přijali chléb, který ti přinášíme, atd.*) Kristus je nejen naší hlavou, ale i naším stálým veleknězem.

Církev je mystické tělo Krista, kde máme vztah k ratolestem stromu kříže s pečeti vykoupení naším Pánem. To pochopil již náš císař Karel IV. a ve svém životopise uváděl, že naše potrava se stává naší součástí, ale v případě eucharistie je tomu právě zcela naopak. (Naše původní lidská asymetrie se tak mění k symetrii ke Kristu.) Možno připomenout i výrok Krista v Písmu, že **plnění Boží vůle je jeho pokrm** (viz J 4,32-34): *On jim řekl: „Já mám k nasycení pokrm, který vy neznáte.“ Učedníci si mezi sebou říkali: „Přinesl mu snad někdo něco k jídlu?“ Ježíš jim řekl: „Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, který mě poslal, a dokonal jeho dílo.“* (Asymetrickou energetickou záhadnost možno přirovnat k naší radosti při výhledu z fyzicky těžko dostupného kopce nebo po dokončení náročné práce.) Stejně tak je to i v případě modlitby. Zajímavý je opačný pohled podle sv. Augustina *Datus est diablo in cibum peccator*, tj. hříšník je dán ďablovi za pokrm.

Jak již uvedeno, Starý zákon spojuje Hospodina s domem jeho modlitby (srov. Iz 56,7). Ježíš Kristus se modlí ke svému Otci a Nový zákon to na mnohých místech popisuje. **My se máme k modlitbě našeho velekněze Ježíše Krista připojit.** Možno také připomenout velké zklamání našeho Pána v Getsemanské zahradě, kde se k jeho modlitbě apoštolové nepřipojili. Měli bychom to vynahradiť, a to i s představou pokračování Getseman ve stále pokračujícím pronásledování církve. To nejen trvá, ale dokonce se stále zvětšuje. Počátkem třetího tisíciletí odborníci předpokládají, že každý rok zahyne pro víru 100 tisíc věřících křesťanů, ale podle některých až 170 tisíc.

Ježíš daroval sv. Ducha apoštolům a ti zase dalším. Sv. Jan psal o pramenech živé vody, které budou vycházet z věřící církve skrze Krista. Jedná se nejen o křest (srov. Mat 28,19), svěcení, biřmování, učení atd. Sv. Marek uvádí příslib inspirace Duchem sv. při odpovědi věřících před soudem (srov. Mar 13,11). Sv. Lukáš mluví o Duchu sv. jako o ohni.

Hřích však znamená opak, a podle odborníků je to zakřivení do sebe. Angličtina je v tomto případě odvozená od latiny, a pro slovo „křivka“ nebo „zakřiviti“ má slovo *curve* a pro „zakřivený“ pak *curved*. V češtině to zní velmi pregnantně. Mystické tělo našeho Pána je tak sice bolestně zraněno, zjizveno a staré rány se ozývají při každé

změně společenského počasí. Nicméně nekonečná Boží síla je zcela uzdravující a po ranách osudu a nepřátel zůstávají slavná stigmata.

Naše modlitby, spiritualita práce i další služba by tak měla být podílem na tom, že Duch sv. je darován Bohu Otcí skrze Ježíše Krista. **Život daru je, aby byl darován.** Duch sv. chce být darován a my se máme učit tak jednat dle svých schopností. Proto darování se Ježíši nelze oddělovat od působení sv. Ducha. Život v Duchu sv. je také nesmírně plodný a je závdavkem Božího království. Duch sv. je věčnou radostí celé Trojice.

Jsme sice jen hliněné nádoby, ale máme být způsobilí k naplnění Boží milostí, kterou máme odpovědně spravovat. Nicméně i naše **způsobilost je odvozená**, ale i tak je nám prokázána čest s pomocí Ducha sv. v Ježíši Kristu sloužit Bohu Otcí, a tak se účastnit života Nejsvětější Trojice. Máme si však být s pokorou vědomi, že náš život, schopnosti, zdraví i okolnosti nejsou zcela v naší moci. V těchto souvislostech je vhodné si připomenout, že Duch sv. je dárce života, což se také pravidelně modlíme. (Níže je rozveden i podobný kybernetický problém.)

Dávání je spojeno nejen se zadáváním, ale i způsobilostí dar přijímat. Pokud obdarujeme potřebného, pak také i my máme být schopni zpětného obdarování, i když se jedná jen o ovoce jeho kříže, slabosti či chudoby. **Vzhledem k soucítění Trojice s naším nesením kříže se pak rovněž jedná o radostnou porodní bolest z našeho rození se pro Boží království.** Ukřížované Slovo můžeme proto slyšet i jako Nárek.

Z toho vyplývá vzájemná vztahovost a požehnání. Chorobou naší doby je ztráta vzájemných vztahů. Lidé ztratili vztah k sobě i k tvorstvu, a tak kloužou od jednoho vztahu ke druhému – aby vůbec pociťovali sami sebe. Potřebují-li však vztah k nějakému člověku, pak tohoto člověka spíše využívají, nebo dokonce vykořisťují. Podobný je pak postoj k věcem i přírodě.

Je poučné, že **řešení problému mezilidských vztahů má počátek v nedocenění vlastní hodnoty**, která je u Boha. Ten netrpělivě vyhlíží na návrat svých ztracených adoptovaných synů. Povolal nás nejen k životu na této zemi, ale i do Jeho království a my máme nejen pečeť

Božího vlastnictví. S tímto předpokladem musíme jednat i se svými bližními.

Současné sekulární tendence jsou posunem nejen k individualismu, ale i k samostatnému životu jedinců, což je v ostrém protikladu ke starým zvyklostem. Nyní lidé bydlí a žijí spíše zcela samostatně a komunikují hlavně se svým počítačem. Pokud jim něco nevyhovuje, pak mohou změnit nejen zaměstnání, ale i své bydliště. Mají sice přátele, ale z těchto důvodů jen přechodné a povrchní. Pohybují se pak spíše ve své vlastní virtuální skutečnosti.

Rovněž této problematické lidské nezakotvenosti se týká soupis tohoto pokusu hledání a tápání, o kterém se můj přítel vyjádřil, že přemírou informací se v negativním smyslu přibližuje *Legendě aurea* od Jakuba de Voragine. Hledání je však vždy problematické a je zapotřebí spousta informací. K tomu může trochu pomoci i tento spis, který však nemíní konkurovat vědeckým knihám odborníků ani zbožnosti nějaké prosté starší paní.

Příklady pomoci potřebným se mohou **vypravovat**. V průběhu našeho životního příběhu je pak **zakoušíme**. **Jedná se tak o prolínání teorie a praxe**. Naše životní cesta není pohodlná dálnice, ale pracné hledání a dokonce spíše orientační závod zarostlým terénem, snad i trním a kopřivami. Podle Písma je však sám Bůh touto cestou. Z celkového pracného tápání se mně jeví inspirativní zkušenost sv. Bonaventury o spiritualitě současné dvojí cesty. Jedná se o vlastní očistění a doplnění Kristovým světlem, které nás uschopňuje lépe si na vše posvítit a lépe tak vidět. Pak můžeme vkládat své nohy do Kristových stop se skloněním se k chudým a trpícím. Je to pohyb srdce včetně našeho darování. Nakonec i papež má titul *služebník služebníků Božích* a takový úkol mají i andělé.

Vzorem nám tak mohou být i andělé. **Františkánský serafín** má jednu dvojici křídel sepnutou v modlitbě, druhou v pokoře zakrývá tělo a třetí používá ke hbité službě za současného nesení kříže našeho Pána. Tuto kombinovanou současnost můžeme ještě dále řešit podle inspirace dalších kůrů andělů. **Síly** např. představují duševní sílu spojenou s držením se Boží skutečnosti, i když jednotlivé myšlenky se pohybují různými směry i úkoly.